

Előszó	5
1. Hatvány, gyök, logaritmus	9
1.1. Az n -edik gyök, törtkitevős hatványok	9
1.2. Exponenciális függvények	17
1.3. Exponenciális egyenletek, egyenletrendszerek, egyenlőtlenségek ..	21
1.4. A logaritmus fogalma, azonosságai	25
1.5. A logaritmusfüggvény	29
1.6. Logaritmust tartalmazó egyenletek, egyenletrendszerek, egyenlőtlenségek	30
2. Trigonometria	36
2.1. Összefüggések a háromszög oldalai és szögei között	36
2.2. Forgásszögek szögfüggvényei	42
2.3. Trigonometrikus egyenletek	50
2.4. Trigonometrikus függvények	54
3. Koordináta-geometria	56
3.1. Vektorok, szakaszok	56
3.2. Egyenesek	62
3.3. Körök	70
3.4. Parabolák	74
4. Valószínűségszámítás	77
4.1. Esemény-algebra	77
4.2. Geometriai valószínűség	82
4.3. Várható érték, szórás	86
5. Bizonyítási módszerek	91
5.1. Teljes indukció	91
5.2. Indirekt módszer	93
6. Sorozatok	95
6.1. Sorozatok tagjai, tagok összege	95
6.2. Fibonacci-sorozatos problémák	100
6.3. Sorozatok tulajdonságai	101

TARTALOMJEGYZÉK

7. Térgeometria	105
7.1. Térelemek, testek	105
7.2. Térelemek hajlásszöge, távolsága	108
7.3. Felszín- és térfogatszámítás	112
8. Analízis	125
8.1. Függvény határértéke, folytonossága, deriváltja	125
8.2. Integrálszámítás	134

1. Hatvány, gyök, logaritmus

1.1. Az n -edik gyök, törtkitevős hatványok

a) A gyökvonás a pozitív, egész kitevőjű *hatványozás inverz művelete* (mint az összeadásnak a kivonás, a szorzásnak az osztás):

$$\left\{ \begin{array}{l} 2 \xrightarrow{(\ )^3} 8 \quad 2 \xrightarrow{(\ )^4} 16 \quad 2 \xrightarrow{(\ )^5} 32 \quad \dots \quad 2 \xrightarrow{(\ )^n} 2^n \\ \text{vagy} \quad \text{vagy} \quad \dots \\ 2 \xleftarrow{\sqrt[3]{\ }} 8 \quad 2 \xleftarrow{\sqrt[4]{\ }} 16 \quad 2 \xleftarrow{\sqrt[5]{\ }} 32 \quad \dots \quad 2 \xleftarrow{\sqrt[n]{\ }} 2^n \end{array} \right. \quad (n \in \mathbb{Z}^+)$$

Megjegyzés: Egy szám első gyöke önmaga (ezért nem is használjuk ezt a fogalmat).

b) 1. *definíció:* Egy **nemnegatív** valós szám $2n$ -edik gyökén azt a **nemnegatív** számot értjük, melynek $2n$ -edik hatványa az eredeti szám ($n \in \mathbb{Z}^+$).

2. *definíció:* Egy tetszőleges valós szám $2n + 1$ -edik gyökén azt a számot értjük, melynek $2n + 1$ -edik hatványa az eredeti szám ($n \in \mathbb{Z}^+$).

Másként:

$$\boxed{\left(\sqrt[k]{a}\right)^k = a}, \text{ ahol páros } k \text{ esetén } a \in \mathbb{R}^+ \cup \{0\}, \text{ páratlan } k \text{ esetén } a \in \mathbb{R}.$$

c) A gyökvonás *azonosságai* segítik a gyökös kifejezésekkel való számolást.

▪ Szorzat gyöke: $\boxed{\sqrt[n]{a \cdot b} = \sqrt[n]{a} \cdot \sqrt[n]{b}}.$

▪ Hányados gyöke: $\boxed{\sqrt[n]{\frac{a}{b}} = \frac{\sqrt[n]{a}}{\sqrt[n]{b}}} \quad (b \neq 0).$

▪ Hatvány gyöke: $\boxed{\sqrt[n]{a^k} = \sqrt[n]{a^k}}.$

▪ Gyök gyöke: $\boxed{\sqrt[n]{\sqrt[k]{a}} = \sqrt[n \cdot k]{a}}.$

Megjegyzés: Az azonosságok a bennük szereplő kifejezések értelmezési tartományainak metszetén érvényesek.

d) *Gyökjel alól kihozatal* a tényezőnkénti gyökvonáson alapszik.

Pl.: $\sqrt[5]{128} = \sqrt[5]{64 \cdot 2} = \sqrt[5]{64} \cdot \sqrt[5]{2} = 2 \cdot \sqrt[5]{2}.$

e) *Gyökjel alá bevital* az előző gondolatmenet fordított irányú alkalmazása.

Pl.: $2 \cdot \sqrt[3]{3} = \sqrt[3]{2^3 \cdot 3} = \sqrt[3]{48}.$

1. HATVÁNY, GYÖK, LOGARITMUS

▪ *Gyökös kifejezések összehasonlíthatósága:*

Gyökjel alá bevitelével „eltüntetve” az együtthatót a gyökös kifejezések csak azonos gyökkitevő vagy azonos gyökjel alatti szám esetén hasonlíthatók össze:

– azonos gyökkitevő esetén (mely a 'gyök gyöke' azonossággal érhető el) az a nagyobb, melyben a gyökjel alatti szám a nagyobb.

Pl.: $\sqrt[3]{6} > \sqrt{3}$, mert $\sqrt[3]{6} = \sqrt{\sqrt[3]{6^2}} = \sqrt[6]{36}$ és $\sqrt{3} = \sqrt[3]{\sqrt{3^3}} = \sqrt[6]{27}$.

– azonos gyökjel alatti szám esetén az a nagyobb, melynek a gyökkitevője kisebb.

Pl.: $\sqrt[6]{64} < \sqrt[3]{64}$.

f) A gyökvonás, mint TÖRTKITEVŐJŰ hatványozás:

Pl.: $2^3 = 8 \Leftrightarrow \sqrt[3]{8} = 2 \Leftrightarrow 8^{\frac{1}{3}} = 2$ vagy $3^4 = 81 \Leftrightarrow \sqrt[4]{81} = 3 \Leftrightarrow 81^{\frac{1}{4}} = 3$,
azaz

$$\boxed{x^{\frac{1}{n}} = \sqrt[n]{x}}$$

$$32^{\frac{1}{5}} = 2$$

$$32^{\frac{2}{5}} = 4$$

$$32^{\frac{3}{5}} = 8$$

$$32^{\frac{4}{5}} = 16$$

$$32^{\frac{5}{5}} = 32$$

$$32^{\frac{6}{5}} = 64$$

⋮

$$81^{\frac{1}{4}} = 3$$

$$81^{\frac{2}{4}} = 9$$

$$81^{\frac{3}{4}} = 27$$

$$81^{\frac{4}{4}} = 81$$

$$81^{\frac{5}{4}} = 243$$

⋮

$$81^{\frac{5}{4}} = \left(81^{\frac{1}{4}}\right)^5 = 3^5 = 243$$

1. HATVÁNY, GYÖK, LOGARITMUS

$$125^{\frac{1}{3}} = 5$$

$$125^{\frac{2}{3}} = 25$$

$$125^{\frac{3}{3}} = 125$$

$$125^{\frac{4}{3}} = 625$$

⋮

$$125^{-\frac{1}{3}} = \frac{1}{5}$$

$$125^{-\frac{2}{3}} = \frac{1}{25}$$

Definíció: Egy pozitív valós szám $\frac{k}{n}$ -edik hatványán a szám n -edik gyökének k -adik hatványát értjük, ahol $n \in \mathbb{Z}^+$, $k \in \mathbb{Z}$.

1. megjegyzés: Törtkitevőjű hatványokra továbbra is érvényesek a hatványozás azonosságai.

2. megjegyzés: **Pozitív alapú hatvány értéke bármilyen kitevő esetén pozitív!**

K 1. Adja meg egyetlen egész számként!

- a) $\sqrt[3]{64}$;
b) $\sqrt[4]{625}$.

K 2. Adja meg egyetlen egész számként!

- a) $\sqrt[3]{-32}$;
b) $\sqrt[3]{-343}$.

K 3. Adja meg egyetlen egész számként!

- a) $\sqrt[4]{256}$;
b) $\sqrt[4]{-64}$;
c) $\sqrt[4]{(-5)^4}$.

K 4. Számítsa ki a következő gyökvonások eredményét!

- a) $\sqrt[3]{-8}$; $\sqrt[3]{125}$; $\sqrt[3]{-32}$; $\sqrt[4]{81}$; $\sqrt[3]{27}$; $\sqrt[4]{10000}$; $\sqrt[4]{64}$;

1. HATVÁNY, GYÖK, LOGARITMUS

b) $\sqrt[3]{-1}$; $\sqrt[2]{512}$; $\sqrt[4]{-16}$; $\sqrt[5]{0}$; $\sqrt[3]{-343}$; $\sqrt[2]{128}$;

c) $\sqrt[4]{\frac{1}{16}}$; $\sqrt[3]{-\frac{8}{27}}$; $\sqrt[6]{-\frac{1}{64}}$; $\sqrt[3]{\frac{125}{64}}$; $\sqrt[5]{\frac{32}{100000}}$;

d) $\sqrt[3]{x^3}$; $\sqrt[4]{a^4}$; $\sqrt[5]{b^{10}}$; $\sqrt[6]{x^{18}}$; $\sqrt[4]{a^8}$; $\sqrt[3]{(-c)^3}$; $\sqrt[3]{(-y)^6}$.

K 5. Az ismeretlen milyen értékénél igazak az alábbi egyenlőségek?

a) $\sqrt[4]{x^4} = |x|$;

b) $\sqrt[3]{a^3} = a$;

c) $\sqrt[6]{y^6} = y$;

d) $\sqrt[5]{c^{10}} = c^2$;

e) $\sqrt[4]{b^4} = -b$;

f) $\sqrt[3]{(-a)^6} = a^2$.

K 6. Adja meg a következő kifejezések értékét számológép használata nélkül!

a) $\sqrt[3]{8} + \sqrt[3]{27}$; $\sqrt[3]{8+27}$;

b) $\sqrt[5]{32 \cdot 100000}$; $\sqrt[5]{100000 : 32}$;

c) $\sqrt[4]{81} : \sqrt[4]{16}$; $\sqrt[3]{125} \cdot \sqrt[3]{8}$;

d) $\sqrt[3]{50} \cdot \sqrt[3]{20}$; $\sqrt[4]{48} \cdot \sqrt[4]{27}$;

e) $\sqrt[4]{2^3} \cdot \sqrt[4]{2^5}$; $\sqrt[6]{3^5} \cdot \sqrt[6]{3}$;

f) $(\sqrt[5]{3})^{10}$; $(\sqrt[3]{5})^9$;

g) $\sqrt[3]{\sqrt{64}}$; $\sqrt[5]{\sqrt[4]{32}}$;

h) $\sqrt[24]{8}$; $\sqrt[12]{81}$.

K 7. Adja meg egyetlen racionális számként!

a) $\sqrt[4]{\frac{1}{(-4)^2}}$;

1. HATVÁNY, GYÖK, LOGARITMUS

b) $\frac{\sqrt[5]{18} \cdot \sqrt[5]{-48} \cdot \sqrt[5]{-9}}{\sqrt[3]{-216}}$.

K 8. Adja meg egyetlen racionális számként!

$$\frac{\sqrt[3]{4^5} \cdot \sqrt[3]{108}}{\sqrt[3]{1000}}$$

K 9. Adja meg egyetlen egész számként!

a) $\frac{\sqrt{\sqrt[3]{20}} \cdot \sqrt[3]{100}}{\sqrt[6]{0,2}}$;

b) $\frac{\sqrt[4]{15^5} \cdot \sqrt{\sqrt{27}} \cdot \sqrt[4]{1600}}{\sqrt{\sqrt{625}} \cdot \sqrt[4]{8000}}$.

K 10. Adja meg egyetlen racionális számként!

$$\left(\sqrt[3]{24} - \sqrt[3]{3} + \sqrt[3]{625} - \sqrt[3]{320}\right) \cdot \left(\sqrt[3]{243} - \sqrt[3]{72} - \sqrt[3]{15} + \sqrt[3]{200} - \sqrt[3]{25}\right).$$

K 11. Végezze el a kijelölt műveleteket!

a) $\sqrt[6]{\sqrt{12} + \sqrt{11}} \cdot \sqrt[6]{2\sqrt{3} - \sqrt{11}}$;

b) $\sqrt[5]{4\sqrt{10} + \sqrt{128}} \cdot \sqrt[5]{\sqrt{160} - 8\sqrt{2}}$.

K 12. Számológép használata nélkül döntse el, hogy melyik szám a nagyobb!

a) $\sqrt[3]{54}$ vagy $2\sqrt[3]{7}$;

b) $3\sqrt[4]{2}$ vagy $2\sqrt[4]{10}$;

c) $\frac{2}{3}\sqrt[5]{\frac{3}{2}}$ vagy $\frac{3}{2}\sqrt[5]{\frac{2}{3}}$;

d) $\sqrt[3]{3}$ vagy $\sqrt{2}$;

e) $\sqrt[4]{16}$ vagy $\sqrt[3]{\sqrt{27}}$.

K 13. Számológép felhasználása nélkül döntse el, hogy melyik a nagyobb!

$$\sqrt{3} \text{ vagy } \sqrt[3]{4}.$$

1. HATVÁNY, GYÖK, LOGARITMUS

- K** 14. Számológép használata nélkül rakja nagyság szerint nemnövekvő sorrendbe az alábbi számokat!

$$\sqrt[3]{3}; \quad \sqrt{2}; \quad \sqrt[5]{5}; \quad \sqrt[4]{4}.$$

- E** 15. Igazolja, hogy a $\sqrt[3]{5}$ irracionális szám!

- E** 16. Adja meg egyetlen egész számként!

$$\sqrt[3]{9 + \sqrt{80}} + \sqrt[3]{9 - \sqrt{80}}.$$

- K** 17. Adja meg egyetlen egész számként!

$$\left(\sqrt[8]{8} - \sqrt[8]{3}\right)\left(\sqrt[8]{8} + \sqrt[8]{3}\right)\left(\sqrt[4]{8} + \sqrt[4]{3}\right)\left(\sqrt{8} + \sqrt{3}\right).$$

- K** 18. Írja fel egyetlen gyökjellel!

a) $\sqrt{2 \cdot \sqrt[5]{2}}; \quad \sqrt[4]{3 \cdot \sqrt[3]{2}};$

b) $\sqrt[5]{2 \cdot \sqrt[4]{2 \cdot \sqrt[3]{2}}}; \quad \sqrt[4]{\frac{2}{5} \cdot \sqrt[6]{\frac{25}{4}} \cdot \sqrt[5]{\frac{5}{2}}};$

c) $\sqrt{a \cdot \sqrt{a \cdot \sqrt{a}}}; \quad \sqrt{x^3 \cdot \sqrt[3]{x \cdot \sqrt[3]{x^6}}};$

d) $\sqrt[3]{y \cdot \sqrt[7]{y}}; \quad \sqrt[4]{c^2 \cdot \sqrt{c^3} \cdot \sqrt[3]{c}};$

e) $\frac{\sqrt{a} \cdot \sqrt[4]{a}}{\sqrt[3]{a}}; \quad \frac{\sqrt[5]{b^3}}{\sqrt[10]{b} \cdot \sqrt{b}}.$

- K** 19. Hozza a lehető legegyszerűbb alakra az alábbi kifejezéseket, ha a és b pozitív számok!

a) $\frac{\sqrt{a^3} \cdot \sqrt{a} \cdot \sqrt[3]{a^6}}{\sqrt{a^5} \cdot \sqrt{a^{-2}}};$

b) $\frac{\sqrt{a^5 b^3} \cdot \sqrt{b}}{\sqrt{a}}.$

- K** 20. Hozza a lehető legegyszerűbb alakra az alábbi kifejezést, ha a és b pozitív számok!

$$\frac{\sqrt[3]{\sqrt{ab}} \cdot \sqrt[6]{a^5} \cdot \sqrt[6]{b^{-7}}}{\sqrt[6]{a^{-6} b^{-6}}}.$$

1. HATVÁNY, GYÖK, LOGARITMUS

K 21. Adja meg egyetlen racionális számként!

- a) $16^{\frac{1}{4}}$;
b) $27^{-\frac{2}{3}}$.

K 22. Adja meg egyetlen racionális számként!

- a) $0,125^{\frac{2}{3}}$;
b) $64^{-\frac{4}{3}}$.

K 23. Írja fel a 3 hatványaként!

- a) $\sqrt{3} \cdot \sqrt[4]{3}$;
b) $\sqrt[3]{3} \cdot \sqrt{\sqrt{27}}$.

K 24. Írja fel a 3 hatványaként!

$$\sqrt[4]{\sqrt[3]{3}} \cdot \sqrt{3^5}.$$

K 25. Írja fel x hatványaként a következő kifejezéseket, ahol $x > 0$!

- a) $\frac{\sqrt[4]{x^3}}{\sqrt[3]{x}}$;
b) $\frac{\sqrt{x} \cdot \sqrt[3]{x}}{x}$.

K 26. Írja fel x hatványaként az alábbi kifejezést, ahol $x > 0$!

$$\frac{\sqrt[3]{x^2} \cdot \sqrt[3]{\sqrt{x}}}{\sqrt{x}}.$$

K 27. Rakja nagyság szerint növekvő sorrendbe a következő számokat!

$$5^{-1}; \quad 0,2^{\frac{4}{3}}; \quad \sqrt[3]{5}; \quad \sqrt{5}; \quad 5^{\frac{2}{3}}.$$

K 28. Hozza a lehető legegyszerűbb alakra az alábbi kifejezést, ahol $a, b > 0$!

$$\frac{\sqrt[3]{a^2} \cdot a^{\frac{1}{3}} \cdot \sqrt{ab}}{a^{\frac{1}{2}} \cdot b^{-\frac{1}{2}}}.$$